

Sinai en de Bedoeïenen

De regio

Als een driehoek met de punt naar beneden ligt de Sinai tussen Saoedi-Arabië (Golf van Aqaba) en Egypte (Rode Zee) ingeklemd. In het noorden loopt de grens met Israël en Jordanië.

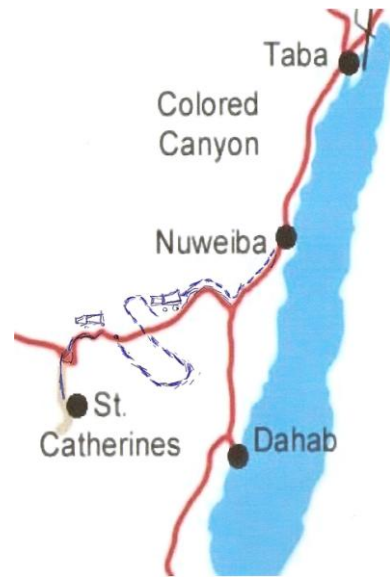
Centraal ligt het gebergte, waar de Mozes- en Katharinaberg deel van uitmaken. Hier kan het 's nachts behoorlijk koud worden en hier valt geregeld neerslag. In dit gebied vindt men dan ook groentetuinen, boomgaarden en kwekerijen van geneeskrachtige kruiden.

Ten westen van Dahab en Nuweiba' vindt men de woestijn. Niet in de vorm van een eindeloze zandvlakte, maar in alle mogelijke variatie: heuvels die geel, rood of antracietkleurig zijn. Rotsen hard als graniet of zacht als tufsteen. Zandvlaktes met hier en daar een rots en kloven, soms zo smal dat er nauwelijks een kameel door kan.

Aan de kust komt een deel van de neerslag uit de bergen weer boven. Dan vindt men dus diverse bronnen die de teelt van groenten en fruit mogelijk maakt.

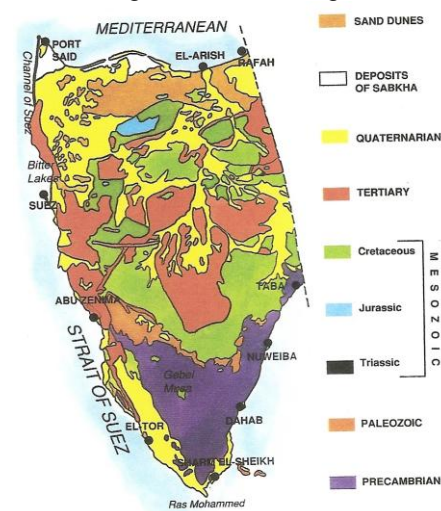
Sinai, het schiereiland

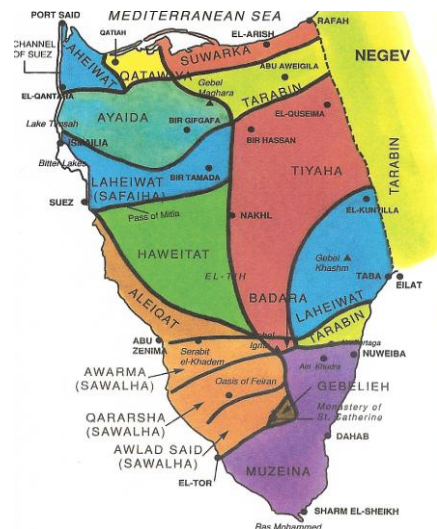
...en onze route

(Heel) klein stukje geologie

We beperken ons tot het zuidelijk gedeelte van de Sinai. Het landschap waar we doorheen wandelen wordt gekenmerkt door basalt en graniet en door wadi's (fossiele rivierbeddingen) die soms weer tot leven komen. Ook zien we zandduinen, zand- en kalksteenformaties. Onze wandeltocht voert ons door zowel het vulkanische als het niet-vulkanische gebied. Het gebied wordt tot het oudste in de ontstaansgeschiedenis der aarde gerekend, het zogenaamde precambrium.

Geologische kaart van Sinai

Stammenkaart van de bedoeïenen

De bevolking

Vroeger zwierven hier slechts bedoeïenen met hun vee. Er was spaarzaam water, hier en daar begroeiing en aan de kust, evenals in de bergen, werd groente geteeld. Schraal was het leven en anderen hadden hier niets te zoeken.

In de vorige eeuw veranderde dat echter, omdat Sinai door haar ligging van strategisch belang werd. Niet tot vreugde van de oorspronkelijke bewoners, overigens. Europese machten volgden de Osmanen op en vervolgens kwam het gebied aan Egypte toe. Zij bekommerden zich niet om de bedoeïenen, die van Sinai naar Jordanië, Palestina of Syrië zwierven. Maar zij bekommerden zich wel om het gebied en langzaam aan werd de kust door Egyptenaren bevolkt, die winkeltjes, bedrijfjes en zo nog wat neerzetten.

...in tenten

...of modern

De grote verandering kwam met de Israëlische bezetting van 1967. Niemand van de plaatselijke bevolking had zich ooit met Egypte verbonden gevoeld, en de Israëli's werden niet als slechter of beter gezien. De ene bezetter volgde gewoon de ander op. Maar de Israëli's gingen aan de slag met klinieken, waterbronnen en scholen. Want een nomadische bevolkingsgroep is moeilijker te controleren dan dorpelingen of stedelingen. Wat voorheen niet gelukt was werd nu een succes: de bedoeïenen zagen het voordeel in van wonen op één plek. Hier en daar ontstonden nederzettingen, en dorpjes zoals Nuweiba en Dahab groeiden, tevens omdat Israel hiernaast hun eigen moshavim en kiboetsim inrichtten. (Collectieve boerderijen) Na de Camp-David akkoorden zetten de Egyptenaren, mede uit veiligheidsoverwegingen, dit beleid voort. De bedoeïenen probeerden en proberen intussen hun autonomie zoveel mogelijk te bewaren. Zoveel mogelijk proberen ze hun tradities, ook waar het recht en wet aangaat, te behouden. En daardoor is het ook mogelijk dat de verschillende stammen over het algemeen in harmonie met elkaar samenleven.

Als erfenis van de Israëlische bezetting wonen nu in Nuweiba de Muzeini- en de Tarabinstam naast elkaar. Want de Tarabin, die eigenlijk tot de noordelijke stammen behoren en hun leefgebied tevens in de Israëlische Negev woestijn hebben, werden door de bezetter als betrouwbaarder beschouwd dan de Muzeini. En daarom kregen zij werk en grond rond Nuweiba. De Muzeini hebben zich echter hierbij neergelegd en van onderling problemen is momenteel nauwelijks sprake. Overigens kan men tevens aan het dialect van de Tarabin horen dat ze uit het noorden komen, En dat geeft dan wel weer aanleiding tot commentaar en grappen.

Toerisme in opkomst

Tijdens de Israëlische bezetting werd de kuststrook van Sharm al-Sheikh tot aan de Israëlische grens 'hot' voor backpackers en naaktrecreanten. Dat laatste stoorde de plaatselijke bevolking enorm, maar de Israëlische autoriteit weigerde in te grijpen. En zo kon je, tussen 1973 en 1982, naakt zonnende en zelfs vrijende paartjes zien, waartussen de plaatselijke bevolking zich een weg baande. De mannen uiteraard, want voor hun vrouwen waren dergelijke taferelen niet gepast om te zien. Zij werden meer binnenshuis gehouden dan ooit tevoren.

Intussen zijn we meer dan 25 jaar verder en zijn de naaktstranden verdwenen, maar dat is in de ogen van de bedoeïenen dan ook het enige positieve van de machtsverandering.

Er wordt op onverantwoorde wijze geïrrigeerd, waardoor eeuwenoude bronnen opdrogen. Bedoeïenen mogen geen wapens meer dragen, waardoor er niet meer gejaagd kan worden. Vrij verkeer tussen de kust en Katharina is niet meer mogelijk, door allerlei wegversperringen en controleposten. Daarnaast hebben de Egyptische migranten meer kennis van het Engels en ICT. Contacten tussen de bedoeïenen en de toeristen lopen vrijwel altijd via Egyptische agenten, wat hun inkomen afroemt. Het wantrouwen tussen beide bevolkingsgroepen is groot en komt af en toe bovendrijven.

Na de revolutie van 2011 is de situatie enigszins verbeterd. Bij de checkpoints hoeft geen geld meer afgeschoven te worden en Europeanen mogen weer in gewone auto's met bedoeïenen meerijden. Voorheen was dat verboden en moesten westerlingen altijd van taxi's met vergunning gebruik maken.

Man-vrouwrelaties

Mannen en vrouwen leven gescheiden levens als ze eenmaal de puberteit bereikt hebben.

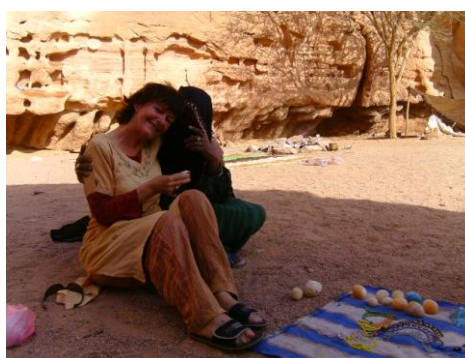
In de praktijk van alledag ziet dat er als volgt uit: de man werkt buitenshuis en de vrouw is thuis. Ontbijt eet het gezin samen, maar soms wordt lunch en avondeten gescheiden gebruikt. Het ligt eraan of er gasten zijn. Dan worden er twee schalen opgemaakt en om de ene schaal zitten de mannen en om de andere de vrouwen en kinderen. Wat over is gaat naar het vee of de honden.

Mannen en vrouwen zitten vaak apart, maar wel binnen gehoorsafstand. Echter na het avondeten gaat ieder bij elkaar zitten.

Ook bij uitstapjes werkt het soms zo. Met de microbus en de hele familie de bergen in betekent dat aan de ene kant van de bus de vrouwen zitten en aan de andere kant de mannen. Vrouwen uit Europa zwerven een beetje tussen beide groepen heen en weer, omdat ze zaken moeten doen met de mannen maar zich bij de vrouwen horen te ontspannen.

...met de mannen...

...en de vrouwen

Het is een zeldzaamheid bedoeïenenvrouwen op de markt of in de supermarkt te zien: de mannen doen de boodschappen en beheren al het geld. Want zij zijn rationeler en verstandiger dan vrouwen, zo is de gedachte. Geduld en uithoudingsvermogen echter zijn vrouwelijk eigenschappen. Ten opzichte van de harde levensomstandigheden, de grillen van de mannen en de problemen met de kinderen.

Sinds de opkomst van het toerisme is de bewegingsvrijheid van vrouwen meer beperkt. Vroeger gingen groepen vrouwen vrijwel naakt in zee baden. Tijd en plaats waren aan de mannen bekend en die kwamen absoluut niet in de buurt. Dit is nu onmogelijk geworden.

Voor stukjes over mijn leven tussen de bedoeïenen zie: <http://marionmeulenbroek.wordpress.com>

Het huwelijk.

Het huwelijk wordt niet uit liefde gesloten, maar uit praktisch nut. Als een man wil trouwen en hij heeft genoeg geld, dan wordt er een passende vrouw gezocht. Hij gaat die bekijken en zij geeft aan of ze hem wil of niet. Binnen een paar weken wordt er dan getrouwd. Mocht het niet bevallen, dan kan er ook binnen korte tijd weer gescheiden worden. De man stuurt haar weg of de vrouw gaat zich zo onmogelijk gedragen dat ze weggestuurd wordt.

De rechten en plichten binnen het huwelijk zijn helder: Hij zorgt voor het levensonderhoud en zij voor zijn seksuele bevrediging en het nageslacht.

Mannen willen maar één ding, zeggen de vrouwen, en dat is seks. Het is hun enige zwakte.

Zijzelf worden geacht weinig seksuele behoefte te hebben. Seksualiteit wordt door hen ingezet als beloning of om een gunst af te dwingen. Een man die slecht voor zijn gezin zorgt wordt vaak op een droogje gezet of moet letterlijk voor zijn recht vechten. Een verliefde vrouw, zo zegt men hier, kan de hardheid van de onthouding niet opbrengen. En boet dus aan macht in. En het weigeren van seks kan ook tot een – door de vrouw gewenste- scheiding leiden.

Tegenwoordig zijn er ook jonge stellen, die uit verliefdheid en liefde voor elkaar kiezen. Als de familie niets op de verbintenis tegen heeft kan er getrouwd worden. Maar omdat de stellen weinig tijd met elkaar onder vier ogen kunnen doorbrengen, is verliefdheid vaak op het uiterlijk schoon gebaseerd.

Flora en fauna

Overall in de woestijn, soms eenzaam, soms in groepjes, vind je de sayyal (Acacia Raddiana). Deze boom wordt gekoesterd door de bedoeïenen want zij is van groot belang voor het woestijnleven. De boom werpt

schaduw, zodat je eronder kunt bivakkeren tot de grootste hitte voorbij is. De boom levert brandhout, want de onderste dikke takken sterven vanzelf af terwijl de boom naar boven en opzij vrolijk verder groeit. De boom biedt voer voor kamelen: de takken met de vingerlange messcherpe doornen zijn voor hen, want noodzakelijk om de lobben in de bek kort te houden. De doornloze gebruikt men om het vuur op gang te krijgen. Het is dan ook geen wonder dat iedere bedoeïen, die een zaailing van een sayyal ontwaart, daar zorgvuldig stenen omheen legt zodat die de kans krijgt om uit te groeien. Tijdens de grote droogte van 2008 tot en met 2010 zagen de bedoeïenen met lede ogen hoe een aantal oeroude bomen het niet overleefde. ' Er is teveel brandhout, ' zei men met galgenhumor

sayyala oftewel acacia raddiana

Planten nemen een belangrijke plaats in omdat ze én het vee tot voer dienen en in de geneeskunde voor mens en dier worden toegepast. Met name bij klachten van het maag-darmstelsel worden kruiden ingezet. In het noorden komen lynx en wolf nog voor. Jammer genoeg zullen wij die in het zuiden niet ontwaren. Wel kunnen we rond onze kampementen we 's avonds af en toe een vosje zien, of een knaagdier ter grootte van een kat. Verder zijn er slangen en scorpioenen, maar die vertonen zich alleen tussen mei en september. De bedoeïenen weten precies waar deze dieren zich ophouden en hebben daardoor zelden of nooit met slangenbeten of scorpioensteken te maken.

Raven, gaaien en kleine vogels zijn toch wel te zien. Een van de opvallendste kenmerken van de vroege ochtend in de woestijn is de afwezigheid van vele fluitende vogels.

roze mus

witkoptapuit

In oktober en maart vliegen grote groepen trekvogels zoals ganzen en kraanvogels, over Sinai. Soms zijn ze alleen maar te horen. Bij NP Nabq kan men dan bijzondere vogels bspieden.

Kamelen, geiten en schapen

Het houden van een kameel is bepaald niet goedkoop te noemen. Tegenwoordig kost het de eigenaar zo'n 50 euro per maand. En de kameel levert alleen geld op in het werk met de toeristen. Echter, de kameel wegdoen en dan maar – gezamenlijk- een auto kopen is te pijnlijk voor de meeste bedoeïenen. Zij hangen aan de dieren hoewel lang niet elke bedoeïen zijn kameel op een verstandige manier behandelt.

De kameel is fysiek uitstekend voor de woestijn toegerust. Lange, dubbele wimpers, een extra oog lens en neusgaten die naar believen gesloten kunnen worden zijn maar enkele van de aanpassingen waarmee de natuur hen toegerust heeft.

Over het algemeen hebben kamelen een volgzaam karakter. Maar wordt hij slecht behandeld dan kan hij in woede uitbarsten en zijn baas doden. Vele verhalen doen hierover de ronde. Deze verhalen dienen vaak als les tegenover driftige of onverschillige bazen.

Zoals de Inuit vele woorden voor sneeuw hebben, zo hebben de bedoeïenen diverse woorden voor hun kamelen. Wie indruk wil maken noemt een jonge merrie een bakkara, een jonge hengst een ga'oudh, een volwassen merrie een naga en een volwassen hengst een jamal.

Geiten en schapen zwerven rond iedere nederzetting en worden overdag door de jonge meisjes geweid. Soms trekken deze meisjes er alleen op uit en geen man zal het in zijn hoofd halen haar lastig te vallen. De zuivelproducten worden elke dag gebruikt maar vlees op de schaal is een zeldzaamheid. Waarbij geit dan weer bijna tweemaal zo duur is als schaaap.

Eten en drinken

Het dieet van de bedoeïenen is eenvoudig, soms zelfs schraal te noemen. Brood is het hoofd bestanddeel, en dan het platte, ongedesemde brood. Daarnaast wordt er macaroni en rijst gegeten. Bonen en uien horen er ook bij. Komkommer en tomaat is volop aanwezig en soms zie je ook sla, zoals rucola of bladeren, zo van planten uit de woestijn geplukt. Kip of vis komt minstens eenmaal per week op tafel, maar geit of lam alleen bij feestelijke gelegenheden. Fruit is er maar af en toe. Vijgen bijvoorbeeld, sinaasappels, appels of bananen.

Een typisch ontbijtgerecht is Fattah. Brood van de vorige dag wordt kleingesneden en in bouillon of melk geweekt tot het kneedbaar is. Zout wordt toegevoegd en het geheel opgewarmd. Balletjes draaien en eten maar!

Rapporten geven aan dat de kinderen ondervoed zijn. Ze krijgen wel genoeg te eten, maar ter weinig eiwit, vitaminen en mineralen.

Ongedesemd brood

meisje kneedt deeg

Tot slot

Het nomadisch leven van de Bedoeïenen bestaat niet meer in Sinai. Wat niet wegneemt dat het reizen nog steeds gewaardeerd wordt. Of, zoals men hier zegt: als je je deken maar bij je hebt kan je overal slapen.

© Marion Meulenbroek

